

Державна служба України з надзвичайних ситуацій
Національний університет цивільного захисту України

**Черкаський інститут пожежної безпеки
імені Героїв Чорнобиля**

Факультет оперативно-рятувальних сил

**Матеріали VI міжнародної
науково–практичної конференції
«ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ГАСІННЯ
ПОЖЕЖ ТА ЛІКВІДАЦІЇ
НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ»**

12-13 грудня 2014 року

Черкаси

Теорія і практика гасіння пожеж та ліквідації надзвичайних ситуацій.
Матеріали VI міжнародної науково-практичної конференції // Черкаси: ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2014. - 332 с.

Програмний комітет:

Андрієнко В.М. – к.і.н., доцент, с.н.с., проректор Національного університету - начальник Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля Національного університету цивільного захисту України;

Андронов В.А. – д.т.н., професор, проректор з наукової роботи Національного університету цивільного захисту України;

Гвоздь В.М. - к.т.н., професор, начальник УДСНС України у Черкаській області

Тищенко О.М. – к.т.н., професор, заступник начальника з навчальної та наукової роботи Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля;

Осіпенко В.І. – д.т.н., професор, професор кафедри пожежної тактики та аварійно-рятувальних робіт Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля;

Жартовський В.М. - д.т.н., професор, головний науковий співробітник ВНДР Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля;

Беліков А.С. – д.т.н., професор, професор кафедри будівельних конструкцій Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля;

Поздєєв С.В. – д.т.н., професор, начальник кафедри будівельних конструкцій Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля;

Круликаускас Валдас – начальник Школи пожарных-спасателей, Департамент пожарной охраны и спасения при МВД Литовской Республики;

Монкелиунене Янина – заместитель начальника учебного центра гражданской защиты, Департамент пожарной охраны и спасения при МВД Литовской Республики

Шукіс Рітольдас - к.т.н. доцент, завідувач кафедри, Вільнюський технічний університет Гедиміна, кафедра безпеки праці та протипожежного захисту, Литовська Республіка;

Славчев Христо - професор, PhD, Габровський технічний університет Республіка Болгарія;

Ахметов Ильдар - к.мед.н, доцент, керівник Токсикологічного центру, Федеральне медико-біологічне агентство Росії;

Василь Іванов - головний інспектор по захисту населення Управління державної пожежної профілактики та профілактичних заходів Департаменту пожежної безпеки та захисту населення МВС Республіки Болгарія;

Леван Надарешвілі – начальник хіміко-біологічної групи швидкого реагування Департаменту надзвичайних ситуацій МВС Республіки Грузія;

Лахвич В'ячеслав – к.т.н., доцент, начальник кафедри пожежної та аварійно-рятувальної техніки КП МНС Республіки Беларусь;

Пармон Валерій – к.т.н, доцент, начальник кафедри ліквідації надзвичайних ситуацій КП МНС Республіки Беларусь;

Бобришева Світлана – к.т.н., доцент, професор кафедри ліквідації надзвичайних ситуацій ГП МНС Республіки Беларусь;

Свген Рижиков – PhD, консультант Hotzone Solutions Group, Нідерланди.

<i>Трегубов Д.Г., Тарахно О.В.</i> Визначення схильності кускових матеріалів до теплового самозаймання.....	270
<i>Унрод В.И., Терновая Л.Ю., Несин И.Н.</i> Анализ свойств пожаростойких теплоизоляционных материалов на основе некоторых резольно-новолачных пенопластов.....	272
<i>Щербина В.С., Парфенюк В. А.</i> Вплив фізико-хімічних властивостей горючих матеріалів в адміністративно-громадських закладах на рівень їх пожежної безпеки.....	275

Секція 4. Методи та засоби навчання як елементи системи забезпечення техногенної та пожежної безпеки

<i>Абдрафиков Ф.Н., Артемьев В.П.</i> Установка для изучения зависимости давления в герметичных емкостях с горючей жидкостью от температуры.....	277
<i>Архипенко В.О.</i> Організаційно-педагогічні умови розвитку мотиваційного потенціалу пожежників-рятувальників щодо фізичної підготовки, як важливої складової комплексної професійної підготовки фахівця ДСНС.....	279
<i>Бабич В.Е., Суриков А.В.</i> Система подготовки газодымозащитников в Швеции.....	281
<i>Волошина І.Г.</i> Роз'яснювальна робота як засіб профілактики адміністративних правопорушень у сфері пожежної безпеки.....	284
<i>Гуменюк М.М.</i> Критерії сформованості професійної підготовки фахівців рятувальної справи.....	286
<i>Гордієнко О.І.</i> Формування вольових і моральних якостей курсантів вищих навчальних закладів державної служби України з надзвичайних ситуацій засобами фізичної культури та спорту.....	288
<i>Гуліда Е.М., Мовчан І.О.</i> Забезпечення соціального пожежного ризику в закритих приміщеннях.....	290
<i>Дендаренко В.Ю.</i> Оцінка існуючої системи складання планів заходів державного нагляду у сфері пожежної безпеки.....	293
<i>Іваненко О.М., Малюк Л.М.</i> Педагогічна майстерність керівників пожежно-рятувальних підрозділів.....	294
<i>Ковалевська Т.М., Хмиров І.М.</i> Шляхи подолання правового нігілізму	296
<i>Ковалишин Б.М.</i> Роль добровільної пожежної охорони у забезпеченні пожежної безпеки в Україні.....	297
<i>Лаврик Т.В., Самойленко Л.С., Снісаренко А.Г.</i> Типологічні особливості фахівців пожежно-рятувальних підрозділів.....	299
<i>Левицкая И.П.</i> Методы акмеологических технологий в профессиональной подготовке специалистов по предупреждению и ликвидации чрезвычайных ситуаций.....	300
<i>Луценко Т.О.</i> Роль критичного мислення у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців ДСНС України.....	302
<i>Майборода А.О., Наглий О.В., Лесько А.В.</i> Сутність і структура акмеологічної компетентності майбутніх фахівців пожежної безпеки.....	304
<i>Шкарабура М.Г., Маладика Л.В.</i> Сучасні педагогічні технології в системі освіти ВНЗ ДСНС України: теоретичний аспект.....	306
<i>Мельник Р.П., Мельник О.Г.</i> Використання комп'ютерних програм візуалізації під час підготовки фахівців ДСНС України.....	310
<i>Осипенкова І.І., Дейкало Г.О., Третяк О.П., Бойченко Д.В., Дудура К.О.</i> Про підвищення рівня підготовки студентів шляхом застосування інтерактивних методів в навчальному процесі.....	313
<i>Острорверх О.О.</i> Модель контекстного навчання правовим дисциплінам у вищих	

навчальних закладах ДСНС України.....	314
<i>Пелипенко М.М.</i> Методика експериментального дослідження готовності майбутніх рятувальників до самозбереження в екстремальних умовах професійної діяльності.....	316
<i>Покалюк В.М., Черниш Р.А.</i> Професійна готовність фахівців пожежно-рятувальних підрозділів.....	318
<i>Рябінін І. М.</i> Пожежно-технічне дослідження аварійних вибухів в приміщеннях...	321
<i>Тертичний А.М., Черненко О.М.</i> Аналіз адаптації молодого поповнення.....	323
<i>Титаренко О.В.</i> Особливості проведення тренувань газодимозахисників в непридатному для дихання середовища.....	324
<i>Хлівний М.Г., Черненко О.М.</i> Готовність рятувальників щодо надання домедичної допомоги в екстремальних ситуаціях.....	325
<i>Чепурний Г.П.</i> Інформаційна компетентність як запорука успішного становлення майбутніх рятувальників ДСНС України.....	327
<i>Черненко О.М., Пелипенко М.М.</i> Правильно організоване робоче місце – запорука ефективної діяльності.....	328

інтенсивними процесами (технічними, соціальними й організаційно-управлінськими), що викликають створення кращих своїми якостями і властивостями знань, умінь завдяки практичному використанню нових ідей.

Одним з пріоритетних напрямків в оновленні освіти визначається сьогодні професійно-орієнтоване навчання. Навчання, в якому за допомогою системи дидактичних форм, методів та засобів послідовно моделюється зміст майбутньої професійної діяльності фахівця, задаються її предметний та соціальний контексти, названо А.О.Вербицьким контекстним.

Засвоєні в процесі такого навчання знання постають не як самоціль, а як засіб регулювання курсантом (студентом) базових форм діяльності: власне навчальної, навчально-професійної, професійної, що послідовно змінюють одна одну. Щоб одержати статус знання, інформація від самого початку повинна «примірюватися» до дії, засвоюватися в її контексті. Це наповнює процес навчання курсанта (студента) особистим змістом, створює можливості для формування та реалізації мети, руху діяльності від минулого через теперішнє в майбутнє, від навчання до праці, до професії.

Проектуючи та реалізуючи модель контекстного навчання правовим дисциплінам, ми виходимо з того, що правова підготовка майбутніх фахівців органів та підрозділів служби цивільного захисту є органічним елементом загальної системи професійної підготовки курсантів (студентів), має міцні зв'язки зі змістом інших дисциплін, крім цього необхідно також створювати дидактичні умови, які сприяють породженню та розвитку пізнавальної мотивації та її трансформації в професійну.

Ми підтримуємо розроблену О.І.Мамоною контекстну модель професійно спрямованої підготовки, котра базується на таких загальних принципах: забезпечення особистісного включення курсанта (студента) у процес навчання; моделювання змісту та умов професійної діяльності у процесі формування професійної компетенції; проблемності змісту навчання та його розгортання в освітньому процесі; адекватності форм навчальної діяльності курсантів (студентів) цілям та змісту освіти; ведучої ролі сумісної діяльності, міжособистісної взаємодії та діалогічного спілкування суб'єктів освітнього процесу; обґрунтованого сполучення нових та традиційних педагогічних технологій; єдності навчання та виховання особистості фахівця.

Контекстна модель охоплює весь період навчання у ВНЗ ДСНС України та складається з трьох послідовних етапів, що забезпечують реалізацію принципу безперервності у формуванні правової діяльності, а також сприяють розвитку громадянських якостей майбутніх офіцерів.

Найбільші можливості у збільшенні пізнавального інтересу курсантів до правових дисциплін та продуктивності їх засвоєння мають ігрові технології контекстного навчання, такі як рольова та ділова гра, які обираються залежно від етапу, мети та змісту навчання. На відміну від рольової, у діловій грі є також імітаційна модель майбутньої професійної діяльності; ділова гра націлена як на розвиток соціально-комунікативної, так і фахової компетенції майбутнього фахівця ДСНС України.

Ігрова діяльність сприяє створенню пізнавального мотиву, викликає увагу до змісту матеріалу, посилює працездатність, почуття відповідальності за успіхи навчання всього колективу та кожного курсанта (студента). Процес гри, її наслідки примушують замислитися деяких курсантів (студентів) над недоліками у знаннях і поведінці та шляхами їх ліквідації.

Використання ігрових методів проведення занять з правових дисциплін є цікавим, доцільним та ефективним. Такі заняття активізують мислення й діяльність курсантів (студентів), їх пізнавальні процеси, прищеплюють інтерес до правових дисциплін, розвивають комунікативні навички, тому вони потребують ретельної

підготовки. Заняття-ігри доцільно проводити на етапах повторення, узагальнення та систематизації матеріалу, у позааудиторній роботі, а ігрові завдання можна використовувати на будь-якому етапі вивчення матеріалу.

Навчальна ділова гра – це практичне заняття, яке моделює різні аспекти професійної діяльності майбутнього фахівця. В основу навчальної ділової гри покладено загально ігрові елементи: наявність ролей; ситуацій, в яких проходить реалізація цих ролей; різноманітні ігрові речі.

Однак на відміну від інших ігор навчального характеру, ділова гра має такі особливі риси: моделювання умов квазіпрофесійної та самої професійної діяльності курсантів (студентів) (їх імітування); поетапний розвиток, у результаті якого виконання завдань попереднього етапу впливає на хід наступного; наявність конфліктних ситуацій; обов'язкова спільна діяльність учасників гри, які виконують передбачені умовами гри ролі, опис об'єкта ігрового імітаційного моделювання; контроль часу гри; система оцінювання ходу та результатів гри, яку було раніше розроблено та використано в наданій грі; правила, які регулюють хід гри, елементи змагання.

Дія в діловій грі проходить в одній із сфер професійної діяльності курсантів (наглядно-профілактичній); моделювання умов професійної діяльності є обов'язковим. Основна мета – формування та підвищення професійної компетенції курсантів (студентів).

Спостереження за роботою курсантів (студентів) за моделлю контекстного навчання показують, що навчальна діяльність щодо засвоєння змісту програм правових дисциплін вже на першому етапі роботи приймає якісно інший характер у порівнянні із традиційною моделлю. Здійснюється особистісне включення курсантів (студентів) в освітній процес, навчання правових дисциплін набуває творчого характеру, що підвищує зацікавленість курсантів (студентів) у оволодінні законом та рівень пізнавальної мотивації; формуються не тільки пізнавальні, а й професійні мотиви та інтереси; починає складатися уявлення про можливість використання правових знань як одного із важливих засобів здійснення майбутньої професійної діяльності.

М.М. Пелипенко,

Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля НУЦЗУ України

МЕТОДИКА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ РЯТУВАЛЬНИКІВ ДО САМОЗБЕРЕЖЕННЯ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Згідно з розробленою нами моделлю формування готовності майбутніх фахівців оперативно-рятувальної служби до самозбереження в екстремальних умовах професійної діяльності (ГСУПД), концептуальними положеннями цього процесу є теоретичний аналіз та емпіричні положення.

Даний вибір зумовлений тим, що на наш погляд, закономірності та особливості процесу формування готовності майбутніх рятувальників до самозбереження в екстремальних умовах професійної діяльності мають бути досліджені і обґрунтовані не тільки теоретично, а й практично. Задля втілення цієї позиції у науковій роботі нами був використаний метод емпіричного дослідження зазначеного явища, основна мета якого, таким чином, полягає у перевірці ефективності запропонованої моделі ГСУПД. Основою проведення емпіричного дослідження став проведений нами теоретичний аналіз.